
اثر بخشی مهارت های ارتباطی در تعارضات زناشویی و کاهش خشونت خانگی زنان متأهل
مراجعه کننده به دادگاه خانواده شهر تهران

سمانه حیدری

کارشناسی روان‌شناسی عمومی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول، ایران.

miss.heidari.1373@gmail.com

بهزاد حاجی لویی

کارشناسی روان‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، ایران.

Behza2020@gmail.com

مریم پویه

کارشناسی ارشد مشاور خانواده دانشگاه شهید چمران اهواز، ایران

pouyehmaryam@gmail.com

حمید محمدی

کارشناسی دبیری ریاضی دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید چمران تهران. ایران.

sardar1994iran2014@gmail.com

مهران محبیان فر

کارشناسی ارشد مشاوره خانواده دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات، اهواز، ایران

mehran.mohebian@gmail.com

امیرعلی رجنی

کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زرنند، کرمان، ایران.

amirali.rajani1996@yahoo.com

چکیده

خشونت خانگی در زمره عوامل تاثیر گذار در آشفتگی خانوادگی و افزایش تعارضات زناشویی می باشد. هدف از پژوهش حاضر بررسی اثر بخشی مهارت های ارتباطی در تعارضات زناشویی و کاهش خشونت خانگی زنان متأهل مراجعه کننده به دادگاه تهران می باشد. روش پژوهش نیمه آزمایشی و به صورت دو گروه کنترل و آزمایش است. جامعه آماری این خانواده شهر تحقیق، شامل کلیه زنان متأهل مراجعه کننده به دادگاه خانواده شهر اهوازی می باشد. نمونه هم شامل بیست نفر از زنان می باشد که به صورت در دسترس انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه کنترل و آزمایش جایگزین شدند. داده‌های مورد Paired و آزمون SPSS نیاز با استفاده از پرسشنامه تعارضات زناشویی و خشونت خانگی جمع آوری و به وسیله نرم افزار تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد سطح معناداری برای هر دو متغیر خشونت خانگی و تعارضات زناشویی $sample\ t\ test$ از ۵ درصد کمتر است و فرضیه تایید می شود. پس می توان با آموزش مهارت های ارتباطی به زنان، دانش آموزان و دانشجویان توانمندی های زیادی را در آنان ایجاد کرد که باعث حل تعارضات، کاهش خشونت خانگی و حفظ بنیان خانواده شد.

کلمات کلیدی: تعارضات زناشویی، خشونت خانگی، مهارت های ارتباطی

---

*The Effectiveness of Communication Skills in Marital Conflict and Reducing Domestic Violence
by Married Women Referred to Tehran Family Court*

Samane Heidari

Bachelor of General Psychology, Islamic Azad University, Dezful Branch, Iran

miss.heidari.1373@gmail.com

Behzad hajiloei

Beachelor of general psychology, zanzan University, the Islamic Republic of iran

Behza2020@gmail.com

maryam pouyeh

Master of family counseling,shahid chamran university, Ahvaz,Iran.

pouyehmaryam@gmail.com

Hamid mohammadi

Bachelor of Mathematics, Farhangian University, Shahid Chamran Campus, Tehran, iran

sardar1994iran2014@gmail.com

Mehran Mohebianfar

Master of Family Counseling, Islamic Azad University, Research Sciences Branch, Ahvaz, Iran.

mehran.mohebian@gmail.com

Amirali Rajani

Master of Family Counseling, Islamic Azad University, Zarand Branch, Kerman, Iran.

Amirali.Rajani1996@yahoo.com

Abstract

Domestic violence is one of the effective factors in family turmoil and increase in marital conflicts. It is in two groups of control and experiment. .The statistical population of this study includes all married women who referred to the family court of Ahvaz. The sample also included twenty women who were selected by convenience sampling and randomly assigned to the control and experimental groups. The required data were collected using the Marital Conflict and Domestic Violence Questionnaire and SPSS software and Paired sample t test was analyzed. The results showed that the significance level for both variables of domestic violence and marital conflict is less than 5% and the hypothesis is confirmed. Therefore, by teaching communication skills to women, students and students can create many abilities in them that led to conflict resolution, reducing domestic violence and maintaining the family foundation.

Keywords: Marital Conflict, Domestic Violence, Communication Skill

مقدمه:

اعمال خشونت علیه انسان ها در تمام ادوار تاریخ با شدت و ضعف وجود داشته است. خشونت علیه زنان نیز پدیده ای است که از دیرباز در جوامع مختلف شایع بوده و بنا به ویژگی های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی هر جامعه به شکل ها و گونه های متفاوتی تجلی پیدا کرده است (تبریزیان و همکاران، ۱۳۹۱). متاسفانه امروزه خانواده نیز در معرض آسیب ها و ناامنی های بسیاری قرار گرفته است، به طوری که اشخاص در این مکان یخ جای تجربه مفاهیم مثبتی چون محبت، همدلی و ایثار خشونت را توسط اعضای خانواده خود تجربه می کنند (همان منبع). محیط خانواده و شبکه ارتباطی درون آن یکی از بسترهای خشونت است (بشرپور و همکاران، ۱۳۹۶). خشونت خانگی تجاوز بدنی است که توسط یک عضو از خانواده در برابر عضو دیگر یا عضوهای دیگر خانواده اعمال می شود (گیدنز و دانیر^۱، ۲۰۰۳). برخی از این خشونت ها عبارتند از خشونت بدنی، خشونت گفتاری، خشونت عاطفی و خشونت جنسی. فراسوی مرزهای فرهنگی، اجتماعی و منطقه ای از خشونت در برابر زنان به عنوان یکی از جدی ترین چالش های اجتماعی یاد شده است (واحد و بهیوا^۲، ۲۰۰۷). خشونت خانگی آثار ویرانگری بر جو روانشناختی و عاطفی خانواده و اعضای آن می گذارد و می تواند پیامد تباهگری بر ساختار خانواده به دنبال داشته باشد که به تاثیر آن بر کارکرد خانواده و سلامت روان خانواده می توان اشاره کرد (فال^۳، ۲۰۱۰). امروزه این پدیده در گستره بهزیستی و بهداشت روانی - اجتماعی همچون مشکلی درخور توجه و رسیدگی ویژه به شمار می آید (بابو و کار^۴، ۲۰۰۹). پژوهش های انجام شده توسط سازمان بهداشت جهانی بر روی سلامت و خشونت علیه زنان که داده ها و یافته های خود را از بررسی بیش از ۲۴ هزار زن از ۱۵ منطقه از ۱۰ کشور جهان جمع آوری کرده بود، نشان می دهد که فراوانی خشونت بدنی یا جنسی یا هر دو از سوی شریک جنسی در طول زندگی، ۱۵ تا ۷۱ درصد و در بیشتر مناطق میان ۲۹ تا ۶۲ درصد بوده است (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۰۵). سازمان بهداشت جهانی خشونت در برابر زنان را از علل بنیادی اضطراب، افسردگی، افکار خودکشی تنیدگی در میان زنان می داند (لودر میر^۵ و همکاران، ۲۰۰۸). خشونت خانگی معمولاً از خطر چندگانه و پیچیده نشئت می گیرد که از جمله عمده ترین این عوامل می توان به تعارضات زناشویی اشاره کرد. تعارضات زناشویی بخشی از تجربه بسیاری از زنان و مردان می باشد. خانواده اساسی ترین نهادی است که به اعضای خود احساس امنیت و آرامش می دهد و مهمترین فضای ارضای نیازهای طبیعی انسانها است، اما وجود تعارضات در خانواده اضطراب و ناامنی را گسترش می دهد که پیامد آن بیماریه ای روانی، گسترش قتل های خانوادگی و کودک آزاری و ... است (سم و همکاران، ۲۰۱۴). در واقع برای بسیاری از انسانها، ازدواج معنی دارترین بخش زندگی است. در واقع، ازدواج موفق، شبیه رسیدن فرد به تمام آرزوهایش می باشد. اما بعضی مواقع تعارضات به وجود آمده باعث ایجاد مشکلاتی برای زوجین می شود. تعارضات با کاهش جنبه های مثبت ازدواج مانند رضایت، تعهد، دوستی و اعتماد در رابطه، احتمال طلاق را افزایش می دهد (فتحی اقدم و همکاران، بی تا). هرگاه بین دو زوج عدم توافق، تفاوت یا ناسازگاری وجود داشته باشد تعارض بوجود می آید (بابایی، ۱۳۹۷). تعارض معمولاً به صورت ناهماهنگی و مخالفت است و

¹- Giddens & Duneier

²- Wahed & Bhuiya

³- Fall

⁴- Babu & Kar

⁵- Luder mir,

وقتی بروز می کند که یکی از طرفین درگیر نیازمند تغییر باشد، تا ادامه رابطه و رشد امکان پذیر گردد. هر چه گفتگوی زوجین در مراحل تعارض بی فایده تر باشد، تعارض بالا گرفته و وارد مرحله بعدی می شود. هر چه مراحل بالاتر باشد، تعارض شدیدتر است و مداخلات بیشتری را می طلبد. با این حال وجود یا عدم تعارض نیست که کیفیت ازدواج را تعیین می کند، بلکه چگونگی مقابله با شرایط تعارضی است که کیفیت رابطه را تعیین می کند. در واقع زوجینی که بتوانند تعارضات موجود در رابطه را با به کارگیری روش های مثبت و استفاده کمتر از تعاملات منفی مدیریت کنند فضایی ایجاد می کنند که در آن فرصت بیشتری برای خود افشایی و توافق در مورد مشکلات خانواده وجود دارد. با توجه به مطالب فوق خوشنوتی که در درون روابط نزدیک و از سوی شریک جنسی انجام گیرد، انگاره های بنیادی فرد در زندگی مانند اعتماد، اطمینان و ایمنی را آشفتگی می سازد. اینرو می توان گفت خوشنوت های خانگی پیامدهای روانشناختی منفی بیشتری در مقایسه با دیگر خوشنوت ها بر جای می گذارد (بشریور و همکاران، ۱۳۹۶). به نظر می رسد یکی از این عوامل نبود مهارت های ارتباطی کافی است. ارتباطات میان فردی، مبنای اولیه ی پیوند با دیگران را تشکیل می دهد. ارتباطات مؤثر، موجب شکوفایی افراد و بهبود کیفیت زندگی می شود؛ این در حالی ست که ارتباطات غیر مؤثر، مانع شکوفایی و حتی ابزاری برای سلب آسایش و آرامش روان انسان است. به صراحت می توان گفت که یکی از موارد اساسی خوش بختی انسان، ارتباطات میان فردی وی است؛ حال اگر هدف ارتباط، کسب آرامش در کنار همسر و در زندگی مشترک باشد، «ارتباط» به خون حیات بخش زندگی مشترک تبدیل می شود و در کیفیت زندگی زناشویی، نقش تعیین کننده ای می یابد. در این میان مجهز بودن همسران به مهارت های ارتباطی مایه ی سازگاری و رضایت آن ها می شود و عدم آگاهی نسبت به این مهارت اساسی، به بروز بسیاری از سوء تفاهم ها، تعارض ها و تنش های میان زوجین می انجامد. در واقع مهارت های ارتباطی در زندگی انسان بسیار مهم هستند. هیچ یک از توانمندی های بالقوه انسان جز در سایه روابط بین فردی رشد نمی کند. زوجینی که از مهارت های ارتباطی ضعیف تری برخوردارند کمتر از سوی طرف مقابل خود پذیرفته می شوند و با مشکلات کوتاه مدت و بلندمدت زیادی روبه رو هستند (اسپیتزبرگ، ۲۰۰۳). پیامد چنین ارتباطی در بیشتر موارد تنهایی و مشکلات خانوادگی خواهد بود. پس نداشتن مهارت های ارتباطی با مجموعه ای از پیامدهای منفی همراه است که گستره وسیعی از رفتارها را در بر می گیرد. این مهارت ها از چنان اهمیتی برخوردارند که نارسایی آنها با احساس تنهایی، اضطراب اجتماعی، افسردگی، عزت نفس پایین و عدم موفقیتها همراه است و باید به فکر افزایش آن بود (باوزین و همکاران، ۱۳۹۷). پژوهش هایی در این زمینه نیز صورت گرفته است. پژوهش استراهان^۷ نشان داد، بهبود مهارت های ارتباطی می تواند بر کاهش علائم افسردگی همچون خودکارآمدی پایین و هراس اجتماعی تأثیر معنی داری داشته باشد (استراهان، ۲۰۰۳). اما پژوهشی که کاملاً منطبق با متغیرهای پژوهش حاضر باشد، انجام نشده است یا حداقل به دید پژوهشگر نیامده است. به همین دلیل پیشینه پژوهشی کم همچنین اهمیت نقش زنان در جامعه هدف پژوهش این است که آیا آموزش مهارت های ارتباطی در تعارضات زناشویی و کاهش خوشنوت خانگی زنان متأهل مراجعه کننده به دادگاه خانواده شهر اهواز، تاثیر دارد؟

روش پژوهش

⁶- Spitzberg

⁷- Strahan

پژوهش حاضر نیمه آزمایشی است که در آن از طرح پیش آزمون - پس آزمون با گروه گواه استفاده شده است.

جامعه آماری، نمونه و روش نمونه گیری

جامعه آماری این پژوهش را کلیه زنان متأهل مراجعه کننده به دادگاه خانواده شهر اهواز تشکیل می دهد. از بین این افراد تعداد ۲۰ نفر به صورت در دسترس انتخاب شدند و سپس به صورت تصادفی در دو گروه ۱۰ نفره کنترل و آزمایش قرار گرفتند. از معیارهای ورود به این پژوهش داشتن حداقل سن ۲۲ و گذشتن ۱ سال از زندگی زناشویی بود. از ملاک های خروج هم می توان به بیان گفته های ضد و نقیض و داشتن اختلالات روانی اشاره کرد.

ابزار اندازه گیری:

الف) پرسشنامه تعارض زناشویی:

این پرسشنامه ابزاری ۴۲ سوالی است که برای سنجش تعارض های زناشویی ساخته شده است و هفت بعد از تعارض ها را می سنجد: کاهش همکاری، کاهش پیوند جنسی، افزایش به واکنش های هیجانی، افزایش حمایت جویی از فرزندان، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان به جدا کردن امور مالی از یکدیگر. در این پرسشنامه برای هر سوال پنج گزینه در نظر گرفته شده که بر اساس لیکرت نمره گذاری می شود. در این ابزار نمره ی بیش تر نشان دهنده تعارض بیشتر و نمره ی کمتر نشان گر رابطه ی بهتر است. برای سنجش روایی محتوایی، همبستگی هر پرسش با کل نمره های آزمون در هر مقیاس برآورده شد در مرحله پایانی تحلیل مواد آزمون، از ۵۵ پرسش اولیه، ۴۲ پرسش که با کل نمره همبستگی معنادار داشت باقی ماند. آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۵۳ می باشد.

ب) پرسشنامه خشونت خانگی:

این پرسشنامه توسط تبریزیان و همکاران (۱۳۹۱) تدوین شده است. در پرسشنامه خشونت خانگی علیه زنان ابزار جمع آوری اطلاعات یک فرم ثبت اطلاعات دموگرافیک می باشد که سوالات ۱ تا ۱۰ پرسشنامه را تشکیل می دهد، به علاوه سوالاتی در رابطه با سنجش انواع همسر آزاری، باورهای مردسالارانه، سنتها و تربیت خانوادگی و یادگیری خشونت در این پرسشنامه گنجانده شده است. این سوالات نیز ۶۰ سوال را در برمی گیرد. در کل این پرسشنامه ۷۱ گویه دارد. نمره گذاری به صورت لیکرت انجام می گیرد. نمره بین ۰ تا ۶۰ : خشونت خانگی علیه زنان کم است. نمره بین ۶۰ تا ۱۲۰ : خشونت خانگی علیه زنان متوسط است. نمره بالاتر از ۱۲۰ : خشونت خانگی علیه زنان زیاد است. در رابطه با روایی و پایایی پرسشنامه می توان گفت: در پژوهش تبریزی برای سنجش اعتبار صوری مقیاس، اولاً سعی شد گویه ها یا سوالاتی که متغیرهای تحقیق را می سنجد از گویه ها و سوالات تحقیقات پیشین که زیر نظر افراد مجرب اجرا شده است به کار گرفته شود. همچنین از تحقیقات موجود نیز تعدادی از گویه ها و سوالات مرتبط با بحث گرفته شده و مواردی نیز شخصاً اضافه گردیده است. آنگاه با مراجعه به اساتید و کارشناسان علوم اجتماعی و با استفاده از راهنمایی های آنها برخی از گویه ها و سوالات که صحت آنها تایید شد نهایتاً در تحقیق مورد استفاده قرار گرفت؛ پس از محاسبه، اندازه ضریب آلفای کرونباخ کل ۰/۱۸۳ بدست آمد، که نشان می دهد پایایی سوالات و گویه های پرسشنامه و مقیاس های مختلف آن در حد کافی می باشد (تبریزیان و همکاران، ۱۳۹۱).

شیوه اجرا:

ابتدا تعداد ۲۰ نفر از افراد مراجعه کننده به دادگاه که در دسترس بودند انتخاب شدند و به صورت تصادفی در دو گروه کنترل و آزمایش جایگزین شدند. پرسشنامه های تعارض زناشویی و خشونت به عنوان پیش آزمون از هر دو گروه گرفته شد و سپس برنامه مداخله درمانی (آموزش مهارت های ارتباطی) در ده جلسه نود دقیقه ای فقط بر روی گروه آزمایش اعمال شد. و در نهایت همان دو پرسشنامه فوق به عنوان پس آزمون از هر دو گروه گرفته شد. داده های بدست آمده توسط نرم افزار SPSS و آزمون Paired sample t test مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در ادامه به صورت خلاصه موضوعات آموزش داده شده در جلسات درمانی را مشاهده می کنیم.

جلسه اول: آشنایی و معرفی اولیه، نکاتی درباره شیوه های ارتباط در جامعه و بیان اهداف .

جلسه دوم: آماده سازی و خاتمه یک ارتباط مفید، موانع ارتباط مؤثر و تشریح مدل ارتباطی.

جلسه سوم: زبان غیرکلامی و تفسیر آن، خصوصیات فیزیکی و عوامل محیطی در ارتباط غیرکلامی.

جلسه چهارم: انواع گوش کردن، موانع گوش کردن و تسلط بر مهارت های گوش دادن حین رابطه.

جلسه پنجم: انعکاس احساسات و معانی، همدلی صوتی و دادن پاسخ قاطع اما انعطافپذیر.

جلسه ششم: انواع ابراز وجود، فواید و کارکردهای آن و شیوه برقراری ارتباط در اجتماع

جلسه هفتم: مراحل ششگانه ابراز وجود و پرورش قدرت نه گفتن

جلسه هشتم: تعارض و انواع آن، روشهای پیشگیری و مهارت تعارضهای شخصی و گروهی.

جلسه نهم: روش حل مشارکت آمیز مسئله و کاربرد آن و تله های فرآیند حل مسئله.

جلسه دهم: صداقت، همدلی و عشق، طرح و اجرای تعهدنامه ای مبنی بر به کارگیری مهارت های ارتباطی.

یافته های پژوهش:

آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش

قبل از وارد شدن به مرحله آزمون فرض ها لازم است تا از وضعیت نرمال بودن داده ها اطلاع حاصل شود. تا بر اساس نرمال بودن یا نبودن آن ها، آزمون ها استفاده شود.

جدول ۱: آزمون کولموگروف- اسمیرنوف (KS) برای متغیرهای پژوهش

	فراوانی	مقدار آزمون	Sig (سطح معناداری)	
تعارضات زناشویی قبل از آموزش	۱۰	۰/۱۳۲	۰/۲	KS
	۱۰	۰/۲۱۲	۰/۲	
	۱۰	۰/۱۸۹	۰/۲	

۰/۲	۰/۱۷۲	۱۰	خشونت خانگی بعد از آموزش	۳ ۲
۰/۲	۰/۱۳۲	۱۰	تعارضات زناشویی قبل از آموزش	
۰/۲	۰/۲۱۲	۱۰	تعارضات زناشویی بعد از آموزش	
۰/۲	۰/۱۸۹	۱۰	خشونت خانگی قبل از آموزش	
۰/۲	۰/۱۷۲	۱۰	خشونت خانگی بعد از آموزش	

با توجه به اینکه سطح معناداری برای متغیرهای پژوهش بزرگتر از ۰.۰۵ است نتیجه می‌گیریم که داده‌های جمع‌آوری شده برای متغیرهای پژوهش نرمال است.

آمار استنباطی

به قسمتی از آمار که می‌تواند نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل نمونه را به جامعه تعمیم دهد آمار استنباطی گفته می‌شود. به عبارت دیگر آمارها از طریق نمونه‌گیری بدست می‌آیند، سپس به کمک آزمون فرض به پارامترهای جامعه تعمیم داده می‌شوند. در ادامه فرضیه‌های مورد بررسی قرار می‌گیرند:

فرضیه‌ی تحقیق

فرضیه اصلی: آموزش مهارت ارتباطی بر کاهش تعارضات زناشویی و خشونت خانگی تاثیر دارد.

برای آزمون نمودن این فرضیه از آزمون Paired sample t test استفاده می‌شود. این آزمون به مقایسه نمره آزمون میزان قبل و بعد از آموزش می‌پردازد. خروجی این آزمون در جدول زیر نشان داده شده است:

جدول ۲- خروجی فرضیه اصلی

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	انحراف معیار	میانگین	فراوانی			
۱/۰۰۰	۹	۰/۰۰۰	۲۴/۰۵	۱۲۰/۴	۱۰	قبل از آموزش	کنترل	تعارضات زناشویی
			۲۴/۳	۱۲۰/۴	۱۰	بعد از آموزش		
۰/۰۰۰	۹	۸/۹	۲۲/۴	۱۲۰/۴	۱۰	قبل از آموزش	آزمایش	
			۲۵/۱	۷۵/۸	۱۰	بعد از آموزش		

سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	انحراف معیار	میانگین	فراوانی			
۰/۴	۹	-۰/۸	۲۰/۴	۱۱۰/۴	۱۰	قبل از آموزش	کنترل	خشونت خانگی
			۲۱/۷	۱۱۱/۷	۱۰	بعد از آموزش		
۰/۰۰۰	۹	۱۲/۹	۱۹/۵	۱۱۳/۳۰	۱۰	قبل از آموزش	آزمایش	
			۲۱/۸	۶۴/۱۰	۱۰	بعد از آموزش		

همانطور که از میزان سطح معناداری در گروه آزمایش (۰/۰۰۰) مشخص است و با توجه به اینکه این مقدار برای هر دو متغیر خشونت خانگی و تعارضات زناشویی از ۵ درصد کمتر است پس فرض H_0 رد می شود و نشان می دهد که مقدار آزمون قبل و بعد از آموزش تغییر نموده است. در گروه کنترل با توجه به میزان سطح معناداری بالاتر از ۵ درصد (۰/۴) مشخص است به اینکه این مقدار از ۵ درصد بیشتر است پس فرض H_0 رد نمی شود و نشان می دهد که مقدار آزمون قبل و بعد از آموزش تغییر ننموده است. پس فرضیه مورد تایید قرار می گیرد و نشان می دهد که آموزش مهارت ارتباطی بر کاهش تعارضات زناشویی و خشونت خانگی تاثیر دارد.

بحث و نتیجه گیری:

هدف از پژوهش حاضر بررسی اثربخشی مهارت های ارتباطی در تعارضات زناشویی و کاهش خشونت خانگی زنان متأهل مراجعه کننده به دادگاه خانواده شهر اهواز می باشد. طبق نتایج بدست آمده ی حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها بین تعارضات زناشویی و خشونت خانگی زنان متأهل تفاوت معناداری وجود دارد و آموزش مهارت های اجتماعی باعث کاهش تعارضات زناشویی و خشونت خانگی زنان متأهل شهر اهواز شده است. این نتایج با پژوهش های ذیل همسو می باشد. بابایی (۱۳۹۷)، بشرپور و همکاران (۱۳۹۶)، نعیم و رضایی شریف (۱۳۹۵). در تبیین یافته های بدست آمده می توان گفت: انسان همواره سعی می کند تا مهارتهایی را برای تسهیل ارتباط خود با دیگران کسب کند و این باعث تکامل شخصیت او می گردد. کسب مهارت های ارتباطی سبب افزایش تعاملات زنان با دنیای اطراف آنان می شود. با آموزش زنان می توان آنها را توانمند نمود و راه را برای حضور آنها در جامعه هموار کرد. حضور زنان در جامعه اثر مثبتی بر روند خانواده نیز می گذارد. در واقع فراگیری مهارت های ارتباطی و حل مسأله باعث ارائه ی راهکارهای مؤثر در هنگام وقوع مشکل بین زوجین و در نتیجه افزایش میزان رضایت افراد در زندگی زناشویی. کتهش خشونت می شود. بسیاری از زوج های جوان به علت تجربیات کم خود در زمینه ی برقراری ارتباط با یکدیگر و نداشتن آموزش صحیح در این مورد دچار آسیب های خانوادگی شده و نمی توانند رابطه ی مطلوبی با یکدیگر برقرار نمایند. آموزش مهارت های ارتباطی موجب افزایش سازگاری طرفین می شود. در واقع می توان گفت که آموزش مهارت های ارتباطی سازگاری فرد را با محیط و چالش های آن افزایش می دهد و باعث می شود فرد به گونه ای کارآمد و مؤثر با محیط خانوادگی خود برخورد کند. نظر به این که در نتایج مطالعه ی حاضر آموزش مهارت های ارتباطی روش مؤثری بر کاهش تعارضات و خشونت خانگی می باشد، بنابراین پیشنهاد می شود با صرف وقت بیشتر و پیگیری

های لازم آموزش مهارت‌های ارتباطی در هر سطحی برای زنان و همچنین دانش آموزان و دانشجویان دختر در مدارس و دانشگاهها اجرا شود. از محدودیت های این پژوهش هم می توان به عدم همکاری بعضی از زنان و وجود ویروس کوئید-۱۹ بود که آموزش حضوری را با مشکل روبرو می کرد.

الف) منابع فارسی

- باوزین؛ فاطمه، سپهوندی؛ محمدعلی، غضنفری؛ فیروزه (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی دختران نوجوان افسرده، نشریه آموزش پرستاری، ۷(۱): ۴۷-۵۳.
- بشرپور؛ سجاد، ذبیحی؛ صغری، حیدری؛ فاضله، میکائیلی؛ نیلوفر (۱۳۹۶). تاثیر آموزش خوددفاعی در سازش یافتگی زناشویی و همبستگی خانواده زنان درگیر خشونت خانگی مراجعه کننده به دادگستری شهرستان اردبیل، مشاوره و روان درمانی خانواده، ۲(۲۴): ۸۳-۹۸.
- تبریزی، علیرضا؛ کلدی؛ علیرضا؛ جوادیان زاده، مهدیه (۱۳۹۱). بررسی وضعیت خشونت خانگی در زنان متأهل مراجعه کننده به مراکز پزشکی قانونی و بهزیستی شهرستان یزد، فصلنامه طلوع بهداشت یزد، ۱۱(۳): ۱۱-۲۴.
- فتحی اقدم؛ قربان، احدی؛ حسن، جمهری؛ فرهاد، فرخی؛ نورعلی (بی‌تا). مقایسه اثربخشی آموزش مهارت‌های ارتباطی در تعارضات زناشویی و کیفیت زندگی دانشجویان زن، فصلنامه علوم رفتاری، ۱۰۱-۱۱۹.
- نعیم؛ مهدی، رضایی شریف؛ علی (۱۳۹۵). اثر بخشی آموزش مهارت‌های زندگی بر سازگاری زناشویی و کاهش خشونت خانگی علیه زنان، مجله روانشناسی و روان پزشکی شناخت، ۳(۲): ۲۱-۳۲.

منابع انگلیسی

- Babu, B.V., & Kar, S.K. (2009). Domestic violence against women in eastern India: a population-based study on prevalence and related issues. *BMC Public Health*, 9 (129), 1-15
- Fall, K. A. (2010). *Alternatives to Domestic Violence*. Printed in the United States of America.
- Giddens, A., & Duneier, M. (2003). *An Introduction to Sociology*. 4th ed. New York, NY: W W Norton & Company Incorporated.
- Ludermir, A. Schraiber, L.B. D'Oliveira, A.F. Franca-Junior, I. & Jansen H.A. (2008). Violence against women by their intimate partner and common mental disorders. *Social Science & Medicine*, 66(4), 1008-1018.
- Sam M, Farhanah S, Ghani A. Determinants of divorce among women in Peninsular Malaysia. *Forum Penyebaran Data Hasil Penyelidikan LPPKN Siri Hotel Crystal Crown, Petaling Jaya* 2014.
- Spitzberg B. Methods of interpersonal skills assessment. In J.O. Greene & B.R. Burleson (Eds), *Handbook of communication and social interaction Skills*. Mahwah, NJ: Erlbaum; 2003.

-
- Strahan EY. The effects of social anxiety and social skills on academic performance. *Pers Individ Dif.* 2003;34(2):347-66. doi: 10.1016/s0191-8869(02)00049-1
  - Wahed, T., & Bhuiya, A. (2007). Battered bodies & shattered minds: Violence 341-354.,against women in Bangladesh. *Indian Journal Medicine Research*, 126